

El redesplegament de l'exèrcit espanyol

Apuntant al sud

El pla "Exèrcit 2000" preveu la reducció numèrica de tropes, però concentra més efectius al sud peninsular, mirant al Magrib. La reforma actual deriva del Pla Estratègic Conjunt aprovat el 1985. Com a conseqüència, els Països Catalans tindran menys soldats.

L'exèrcit espanyol es desplaça cap al sud i reformula la seva estructura per fer-la més operativa en missions internacionals.

Els temps canvien. L'enemic, segons els plans de l'exèrcit espanyol, ja no és el roig. Ja no són els tancs amb l'estel vermell. Aparcats per manca de gasolina, revenguts com a ferralla o relíquia de polsosos museus, ja no traspasaran el mur. Perquè ja ha caigut, senzillament. Ara l'enemic és magribí. Les paupèrrimes pateres podrien convertir-se en un futur temibles amfibis camuflats i armats. Del desembarcament de la gana a les platges de Cadis, al desembarcament militar. I, en primera línia de front, les inqüestionables places de Ceuta i Melilla, tan espanyoles com l'Escorial o la Moncloa. Les fronteres de l'exèrcit espanyol ja no són ni el Pirineu, ni les del Pacte de Varsòvia; la nova frontera és l'estret de Gibraltar.

El redesplegament de l'exèrcit, obligat per la reducció pressupostària i de personal, respon a la substitució de la doctrina militar fins ara vigent, d'ocupació del territori, per una altra d'estacionament operatiu, orientada principalment a la intervenció exterior, en missions de l'ONU, l'OTAN o de la Unió Europea Occidental. Aquest canvi de doctrina ja era previst pel Pla Estratègic Conjunt (PEC), aprovat l'es-

tiu del 1985. El pla "Exèrcit 2000" desenvolupa i concreta la doctrina del PEC, reorganitzant el desplegament de l'Exèrcit de Terra. Preveu una dràstica reducció de la força, que passa de quinze brigades a dotze. Però aquesta reducció no és homogènia; les unitats més afectades són les del nord de la península, la divisió de muntanya Navarra, amb la brigada de muntanya 51 de Burgos i la brigada motoritzada 52 de Vitòria; la brigada de muntanya 41 de Girona, i la brigada de cavalleria Jarama a Valladolid. Algunes d'aquestes unitats seran dissoltes o fusionades amb altres, i les restants es reduiran a una dotació mínima. En canvi la majoria d'unitats del sud de la Península queden igual o són modificades lleugerament, sense perdre capacitat operativa; algunes seran fins i tot potenciades, com la divisió Guzmán el Bueno, instal·lada a Andalusia. Per tant, la intenció és doble: d'una banda reduir l'exèrcit i reformar-lo per augmentar-ne la capacitat d'intervenció internacional, i d'una altra, mantenir o potenciar el flanc sud, nova àrea de risc en termes militars. Si ara sembla nova, aquesta àrea, de fet l'exèrcit espanyol té una llarga història

de processos bèl·lics al Nord d'Àfrica, generalment poc reeixits.

RECÓRRER A LA POBLACIÓ CIVIL

La creixent importància de les intervencions militars internacionals, en sintonia amb el nou ordre internacional, ha determinat el govern a tirar endavant la reforma. El pla preveu que l'exèrcit de terra sigui format per una anomenada Força Permanent i una Força de Defensa Territorial. La primera inclou l'anomenada Força d'Acció Ràpida, especialitzada en intervencions immediates en missions internacionals. Dins aquesta Força d'Acció Ràpida hi ha la Brigada Paracaigudista, la Brigada Aeroportable, la Legió i les Forces de Maniobra, que són la Divisió Cuirassada Brunete, part de la Divisió Guzmán el Bueno d'Andalusia i de la Maestrazgo de València, i la Brigada de Cavalleria Castillejos de Saragossa. Les divisions, formades actualment per 15 mil homes, seran substituïdes per brigades, agrupacions d'uns 4.000 soldats. Les brigades tindran una distribució desigual, important al centre i sud de la península, i

molt menor al nord. Així, la Legió es convertirà en una brigada. Tindrà un batalló d'enginyers, un grup d'artilleria i un altre de logística amb quarter general a Viator (Almeria). En el mateix aquarterament es concentraran els terços de Ronda i Fuerteventura, però no pas els de Ceuta i Melilla, que no es mouran. La Força Permanent, pensada per a temps de pau, serà formada per 115.000 efectius. En temps de guerra, els efectius arribarien a 175.000, puix que s'hi sumarien uns 60.000 reservistes.

La dimensió màxima de les Forces Armades espanyoles no pot ultrapassar els

nada en el pla "Exèrcit 2000" significarà una reducció important de la presència militar espanyola, per més que no se'n sàpiga encara exactament l'abast, per la polèmica que desvetllen les desaparicions de quaters entre les poblacions afectades. El govern s'estima més de no ser gaire explícit fins després de les eleccions generals, però, en tot cas, ja ha transcendit que la brigada de muntanya de Girona, quedaria notablement reduïda. També reduirà efectius la brigada mecanitzada 31 de Bétera, que es fusionarà amb la de Cartagena, i una part de la brigada Maestrazgo, de València, mentre que una altra part pas-

anys en què França podia ser un enemic, però manté el potencial militar del sud. El PEC, aprovat sota el mandat de Felipe González l'any 1985, ja preveia una potenciació militar del sud i del sud-est de la península.

Aquests darrers anys, el govern espanyol ha anat donant prioritat al Pla Sud, alhora que provava de convèncer els seus aliats de l'OTAN que un sector de l'aliança havia d'estendre les seves activitats al Nord d'Àfrica. Sense gaire èxit entre els seus companys d'aliança, el govern espanyol ha anat tirant endavant el PEC. El PEC preveia com a primera mesura, la de reduir el

RAFA GIL / DOMÈNEC UMBERT

180.000 efectius, tal com van pactar PSOE i PP el juny de 1991. D'aquests 180 mil, 50 mil seran quadres de comandament, i 50 mil soldats i mariners professionals. Per completar les brigades, el Ministeri de Defensa té previst de recórrer a la població civil. Així, el govern prepara una llei de mobilització, previsiblement polèmica; de fet, ja ha estat contestada per molts sectors. El ministre de Defensa, Julián García Vargas, va explicar no fa pas gaire que la llei pretén d'establir "una llista de població civil i de mitjans de defensa per a casos de crisi". Entre aquests mitjans va esmentar companyies de navegació, empreses ferroviàries, de construcció i de transport, tant públiques com privades. Aquesta llei també sotmetrà a mobilització durant tres anys tots els joves a partir de la llicenciatura del servei militar, els obligarà a comunicar els canvis de domicili i a fer "exercicis periòdics", destinats a verificar la seva disponibilitat. El ministre va negar que aquests "exercicis" fossin maniobres. Finalment la reforma preveu també la supressió dels governs militars i de les capitànies generals.

Als Països Catalans, la reforma consi-

garà a integrar les Forces d'Acció Ràpida. Pel que fa a les Illes, de moment no ha transcendit cap proposta de modificació de la presència militar.

MIRANT AL MAGRIB

El pla "Exèrcit 2000" continua l'estratègia de modificació del mapa defensiu espanyol dissenyada pel Pla Estratègic Conjunt (PEC). Des que es constituí l'actual exèrcit espanyol, sorgit després del cop d'estat del 1936 contra la República, la seva estructura es basa en l'ocupació del territori. Aquesta estructura tenia, al principi, la funció de mantenir el nou ordre polític intern. Des de la mort de Franco, els successius governs de l'estat han anat modificant aquesta estructura militar i l'han feta evolucionar cap a una organització més simplificada i més operativa, d'acord amb els criteris de l'Aliança Atlàntica i de les noves necessitats de la política de defensa internacional, alhora que, internament, també n'anaven reessituant geogràficament el potencial militar. Avui es troben en la necessitat de desmantellar efectius nord-peninsulars, acumulats al llarg dels

nombre de regions militars, que han passat de nou a sis. Entre altres, s'han unificat dues regions del sud en una de sola. El Pla ja atorgà en aquell moment la defensa del sud peninsular a la divisió mecanitzada Guzmán el Bueno núm.2, amb seu a Sevilla, i a la divisió motoritzada Maestrazgo núm.3, amb seu a València. Una de les hipòtesis que sopesaven en el seu moment els estratègs militars espanyols, quant a possibles amenaces externes, era la possibilitat d'un atac conjunt líbio-marroquí per dominar l'estret de Gibraltar.

El govern espanyol, amb aquesta reforma, preveu de situar-se al mateix nivell militar que els seus aliats europeus, la majoria dels quals han dut a terme també una important reducció d'efectius. Es la particular convergència europea militar. Amb tot, manté una línia pròpia i accentuada en política de defensa contra el que considera una amenaça potencial, el Magrib. Hi haurà menys tropa i estarà més concentrada, al sud.

De totes maneres, fins després de les generals, hi haurà tranquil·litat al quarter.

Pere Martí